

STEREOSKOPICKÁ PROJEKCE V PLANETÁRIU

MOTTO:

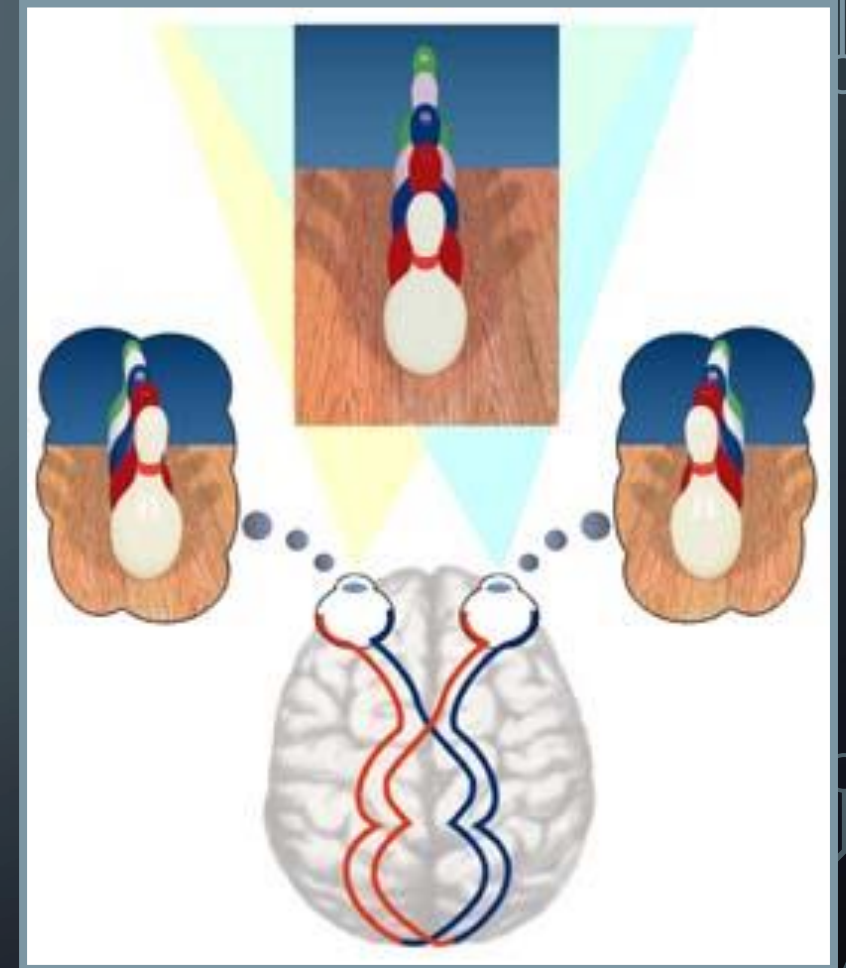
Stereoskopie je schopnost lidského mozku sloučit dva dílčí, navzájem poněkud odlišné obrazy, zachycené levým a pravým okem, ve výsledný jediný prostorový obraz.

definice stereoskopie podle RNDr. K. Pecka a J. Matějčka

Slovo „stereoskopie“ vzniklo z řeckého stereos = pevný, tvrdý, objem, přeneseně prostorový a skopeo = vidím, pozoruji

STEREOSKOPICKÉ VIDĚNÍ

- dvě oči
  - vzdálenost mezi nimi cca 63 mm
  - dva různé pohledy (z jiného místa v prostoru)
- mono- a binokulární vodítka (fyziologická a psychologická)
- binokulární disparita – hlavní vodítko pro střední vzdálenosti
  - proces zpracování mozkiem (fusion) do jediného prostorového obrazu
- neschopnost stereoskopického vidění
  - ~12% populace !

STEREOSKOPICKÉ ZOBRAZOVÁNÍ (PROJEKCE)

- simulace má 2 kroky
  - pořízení nebo vygenerování stereopáru, tj. snímku pro pravé a levé oko
  - zajištění, aby každé oko vnímalo jen snímek jemu určený

levé

pravé

kombinace

DRUHY STEREO SKOPICKÉ PROJEKCE

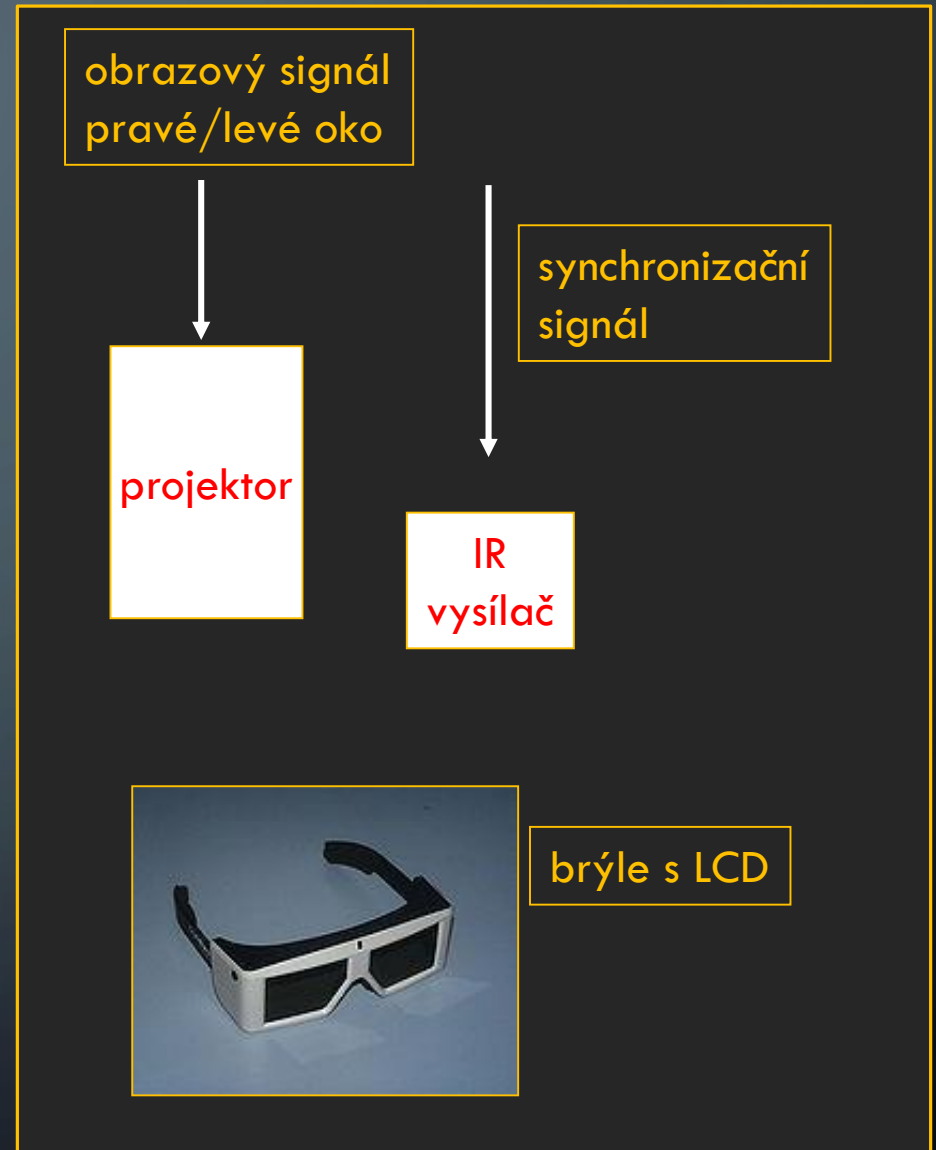
- aktivní
- pasivní
  - polarizační filtry (IMAX)
  - barevné filtry
  - interferenční filtry
- autostereo
- historie – již od roku 1914 systém stereokotouček (2x7 obrázků, československá varianta Meoskop)

<http://www.stereokotoucky.cz/index.html>

AKTIVNÍ STEREO SKOPIE

- prvky systému
  - obrazový signál
    - střídavě obrázky pro levé/pravé oko
  - brýle s LCD „skly“
  - synchronizační signál
    - propojení „dráty“ (dříve)
    - IR vysílač
- výhody
  - plně barevné
  - nutný jen jeden projektor
  - běžná projekční plocha
- nevýhody
  - dražší a těžší brýle (situace se zlepšuje)
  - brýle lze snadněji poškodit, problémy s mytím
  - ztráta světelného výkonu brýlemi

PASIVNÍ STEREOPROJEKCE - POLARIZAČNÍ

- **prvky systému**

- dvojice projektorů
- polarizační filtry
- polarizační brýle
  - lineární polarizace
  - kruhová polarizace
- speciální projekční plocha
  - musí zachovávat polarizaci

- **výhody**

- plněbarevná
- lehké, levné brýle
- levnější projektory

- **nevýhody**

- potřeba 2 projektorů
- synchronizace projektorů, jejich justace
- potřeba speciální projekční plochy
- ztráta světla na filtrech a brýlích

PASIVNÍ STEREOPROJEKCE - BAREVNÉ BRÝLE

- **prvky systému**
  - barevné stereopáry promítaného obrazu
  - barevné brýle
- **anaglyfy**
  - barevné páry
    - červená/azurová – nejvíce používaná
    - modrá/zelená
- **výhody**
  - je možné složit stereopár do jediného promítaného snímku
  - funguje na tiskovinách a videu
  - velmi levné brýle
- **nevýhody**
  - velmi těžko lze dosáhnout plné barevnosti, lépe je používat jen odstíny šedi

PASIVNÍ STEREOPROJEKCE - INTERFERENČNÍ BRÝLE

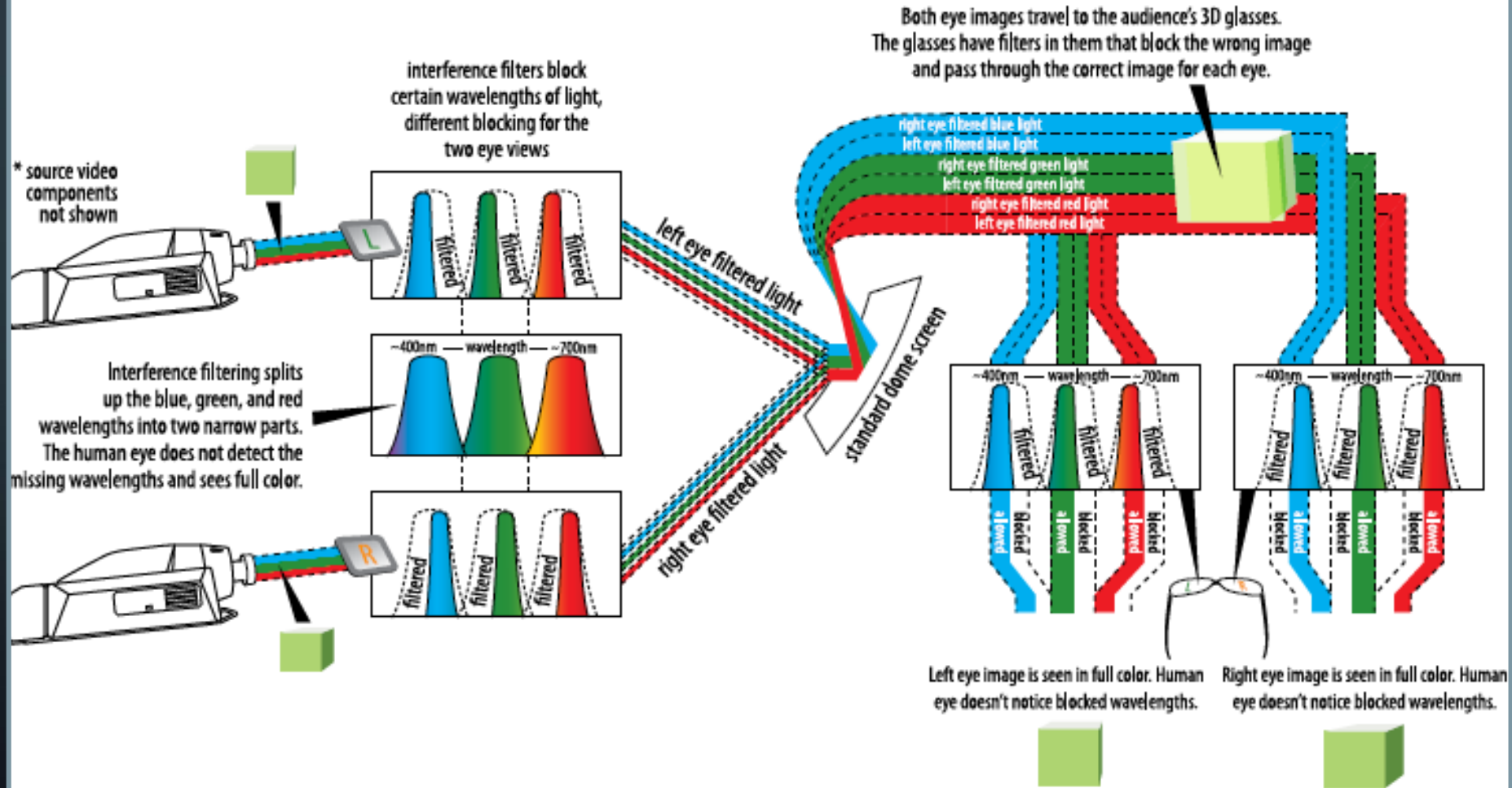
technologie Infitec

- filtry rozdělí světelné spektrum do šesti pásem
  - R1,G1,B1 – levé oko, R2,G2,B2 - pravé oko
- pak je možné zachovat plnou barevnost a použít běžnou projekční plochu, což je pro planetária ta hlavní výhoda
- nevýhodou je ztráta světelného toku na filtrech projektorů a na brýlích, nutné velmi výkonné projektory
- je nutné použít 2 projektory

How it works: Interference Filters

A number of methods to filter the left and right eye images have been developed. Each one accomplishes the same task: **blocking light from one projector while allowing it from the other.**

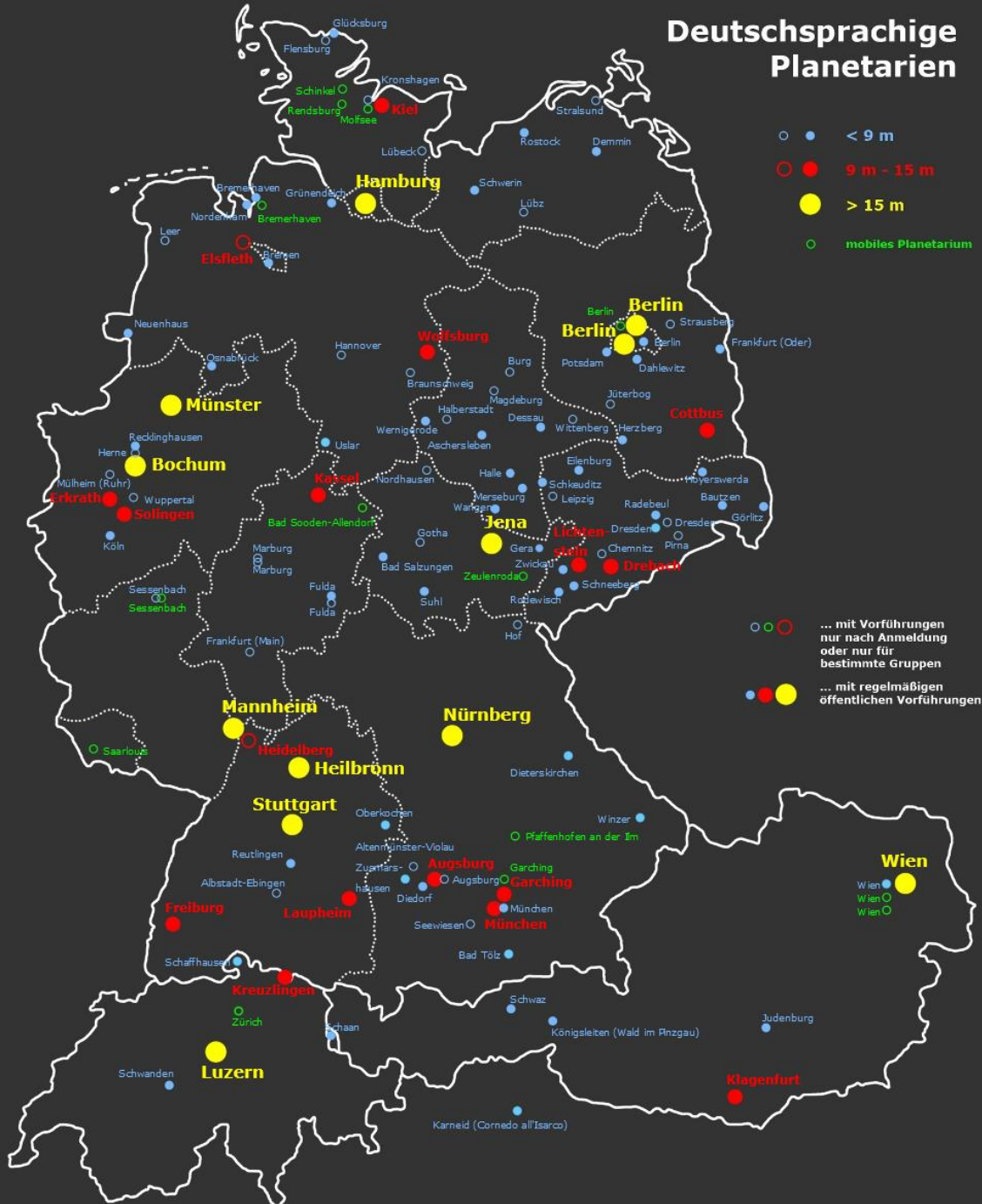
Sky-Skan uses **interference filtering** (also called color notch or wavelength triplet) for full-dome while polarization is an option for flat screens (for more information on flat screen installations, see the data sheet *definiti 3D* projection for flat screens). Here's how interference filtering works in a typical *definiti 3D* theater (other configurations are available):

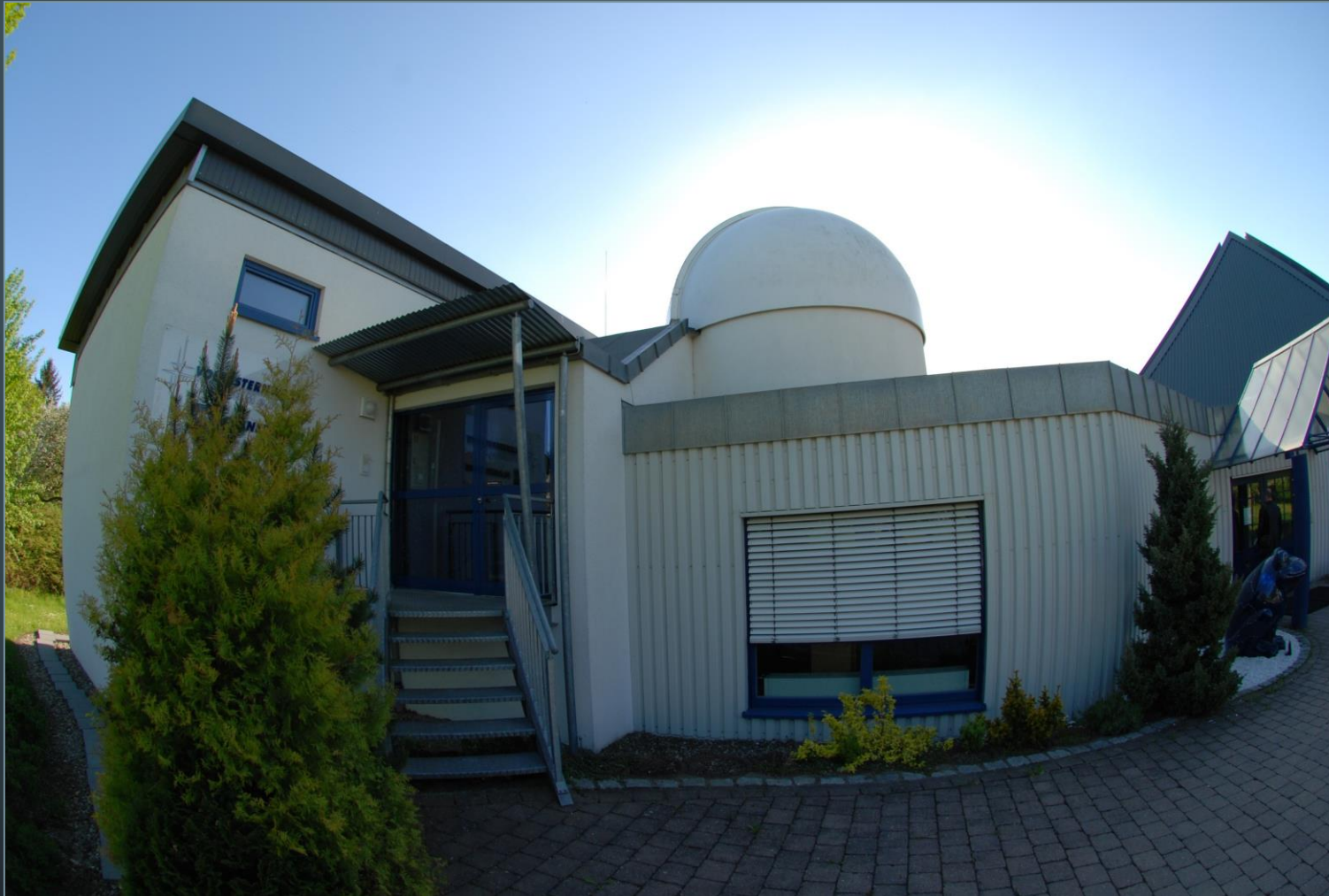
STEREOSKOPICKÁ PROJEKCE V PLANETÁRIU

- součástí mnohých zahraničních planetárií je IMAX
- Infitec:
  - planetárium Laupheim – stereoskopický segment
  - Planetárium Ostrava – širokoúhlý stereoskopický segment
  - Imiloa – „full-dome“ stereoskopie

Deutschsprachige Planetarien

planetárium Laupheim (SRN)

<http://www.planetarium-laupheim.de/>

Sternwarte
Planetarium
Volkssternwarte Laupheim e.V.

Einmalig in deutschen Planetarien
und NUR in Laupheim:

RÄUMLICHES SEHEN

durch neuartige 3D-Brillen
und Spezial-Projektion

MARS IN 3D

ZUM
**GREIFEN
NAH!**

Jeden Samstag um 19 Uhr,
sowie nach Vereinbarung!

Durch die farbechte 3D-Projektionstechnik
sehen Sie den Planeten Mars räumlich – so
real, als ob Sie dort wären. Tauchen Sie ein in
die bizarre Landschaft des Roten Planeten!

Vorführungen Planetariumsshow
Samstag 19.00 Uhr,
Aufgrund des großen Erfolges empfehlen
wir eine telefonische Kartenreservierung!

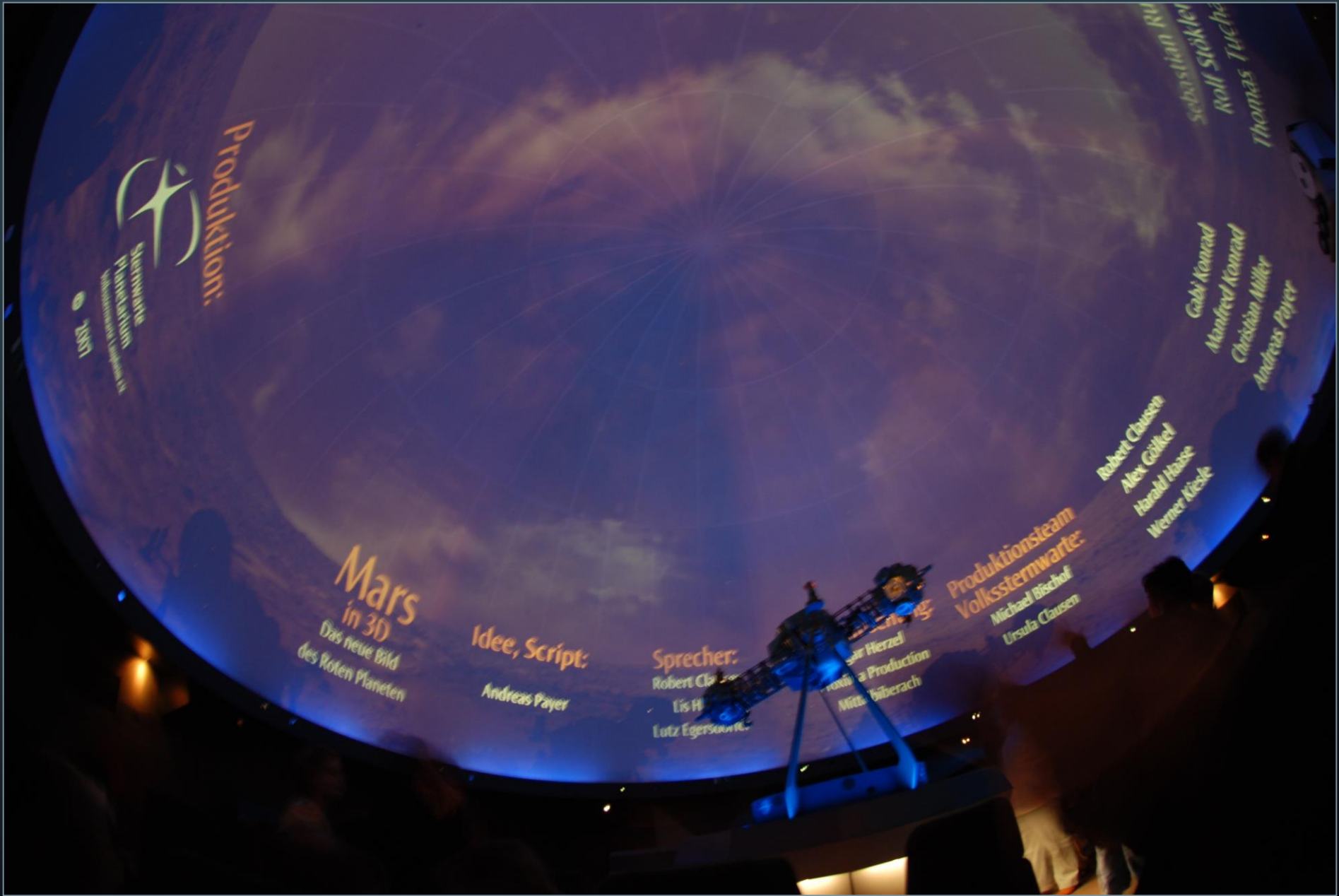
Führungen für Gruppen
bei freier Termin- und Zeitwahl. Alle
Termine finden Sie im Internet:
www.planetarium-laupheim.de

Kartenreservierung
Werktags 8 - 11 Uhr,
am Wochenende 10 - 13 Uhr
unter (07392) 9 10 59.

 Produktion:
 SUTTERLAND
 Produktion
 in Zusammenarbeit mit
 USTL

Mars
 in 3D
 Das neue Bild
 des Roten Planeten

Idee, Script:
 Andreas Payer

Sprecher:
 Robert Cl...
 Lis H...
 Lutz Egersow...

Produktionsteam
Volkssternwarte:
 Michael Bischof
 Ursula Clausen

Robert Clausen
 Alex Gölkel
 Harald Hase
 Werner Kreske

Gabi Konrad
 Manfred Konrad
 Christian Müller
 Andreas Payer

Sebastian Ru...
 Rolf Stöckler
 Thomas Tuche...

IMILOA

- první stereoskopický „full-dome“ na světě
- technologie Infitec, projektory Sky-Skan
- uvedení do provozu 2008
- podrobněji viz Planetarian (June 2008)
- <http://www.imiloahawaii.org/35/planetarium>

IMILOA

- stereoskopické pořady si zčásti vyrábějí sami, ale také je kupují (Mirage, Sky Skan, Melrae atd.) nebo vyměňují s jinými planetářií (všechny pořady, které uvádějí nejsou stereoskopické)
- samotný systém digitálního planetária pak obsahuje mnoho vizualizací, které využívají při živě komentovaných pořadech
- pořádají festival „full dome“ pořadů

OBSAH PROJEKCE – CO PROMÍTAT?

- stereoskopickou projekci lze „naplnit“
  - vizualizačním software (Uniview atd.)
  - vytvořenými animacemi
  - „reálnými“ stereosnímky či stereovideosnímky (nestačí však jen pořídit techniku)
- působivé jsou scény, které i v realitě vnímáme prostorově
- časoběrné záběry, mikrosvět, zpomalené děje („časové lupy“)
- hledání nových obsahových témat je velmi obtížné

PŘÍNOS PRO NÁVŠTĚVNÍKA

- zkušenosti z Imiloa
  - kromě většího emotivního zaujetí je z průzkumu mezi návštěvníky zřejmé, že si návštěvníci pamatují více detailů, profesionálové z observatoří na Mauna Kea také přiznali, že si při stereoskopické projekci uvědomili některé nové souvislosti, kvalitativní dopad stereoprojekce v planetáriu považují tedy v Imiloa za velmi silný
  - obecně pak stereo Sky Skan je velmi stabilní, za 2,5 roku „nespadl“ ani v jednom případě
  - jsou spokojeni s volbou pasivních brýlí
- zkušenosti z Ostravy
  - zatím jen Uniview
  - návštěvníci si pochvalují názornost (např. několik reakcí, že si teď konečně dokáží představit, jak je uspořádán prstenec Saturnu atd.)
  - byl by vhodnější ještě větší světelný výkon projektorů

KONKURENCE

- multiplexy nabízejí již mnoho titulů ve stereoskopické verzi (experimentoval již Hitchcock 1952)
- IMAX
- ale:
  - projekce na sférickou plochu může být působivější, zvláště „full dome“
  - rozhodující jsou nápady